

VI. Politiske spørgsmål.

1. Nedrustningsspørgsmålet.

(Dagsordenens punkter 64, 70 og 72).

A. På generalsekretærens initiativ blev nedrustningsspørgsmålet optaget på dagsordenen som punkt 64. I et forklarende memorandum af 30. september 1958 henledte generalsekretæren medlemslandenes opmærksomhed på, at de resolutioner, som blev vedtaget under 12. plenarforsamlings behandling af nedrustningsspørgsmålet (jfr. beretningen angående De Forenede Nationers 12. plenarforsamling, spalterne 497-507) er forblevet uvirksomme inden for FN's organisatoriske rammer, da FN's særlige nedrustningsmaskineri ikke har fungeret. Generalsekretæren henviste bl. a. til, at der på ekspertkonferencen i Genève i sommeren 1958 var opnået enighed i spørgsmålet om mulighederne for kontrol med indstilling af kærnevåbenforsøg, og resultaterne på denne konference viste, at selv om de omhandlede spørgsmål vel ikke berørte de centrale problemer i nedrustningssagen, så syntes dog en sådan teknisk tilnærmelse til visse spørgsmål af en ikke-politisk natur at kunne frembyde muligheder for videre fremskridt i nedrustningsbestræbelserne.

Plenarforsamlingen ville uden tvivl ønske at gøre alt, hvad den på dette stadium kunne gøre, for at opmuntre og hjælpe de regeringer, der skulle mødes i Genève den 31. oktober 1958 for at forhandle om en aftale om ophør af kærnevåbenforsøg og om oprettelsen af et internationalt kontrolsystem. I sidstnævnte henseende manglede stadig de administrative retningslinjer for et sådant kontrolsystems oprettelse og funktion, og efter generalsekretærens opfattelse ville et kontrolorgan både af praktiske og politiske grunde bedst fungere, hvis det blev incorporeret under FN.

Generalsekretæren nævnte endvidere i sit memorandum, at han også havde den foreslåede ekspertkonference om kontrol til forhindring af overraskelsesangreb i tankerne ved behandlingen af dette dagsordenspunkt. Resultaterne fra en sådan konference ville uden tvivl også vedrøre FN. I det hele taget måtte en verdensomfattende nedrustning gennem FN forblive denne organisations første mål.

På forslag af Sovjetunionen optoges som

punkt 70 på dagsordenen spørgsmålet om ophør med kærnevåbenforsøg og som punkt 72 spørgsmålet om nedskæring af militærbudgetterne i Sovjetunionen, USA, Storbritannien og Frankrig med 10-15 pct. og anvendelsen af en del af disse besparelser til hjælp for underudviklede lande.

B. 1. udvalg besluttede den 9. oktober på forslag af USA at holde en generaldebat om ovennævnte tre dagsordenspunkter. Efter generaldebattens afslutning skulle udvalget træffe afgørelse om, i hvilken rækkefølge det ønskede at behandle de fremsatte resolutionsforslag efter resolutionsforslagenes betydning. Dette forslag blev vedtaget med 50 stemmer for (heriblandt Danmark, Island, Norge og Sverige), 9 stemmer imod (østblokken), medens 19 undlod at stemme (herunder Finland).

1. udvalg behandlede de tre dagsordenspunkter i tiden 10. oktober—3. november 1958. Et stort antal af medlemslandene tog del i debatten, og det var navnlig spørgsmålet om en indstilling af kærnevåbenforsøgene, der stod i centrum for drøftelserne.

Der fremsattes følgende resolutionsforslag:

1. Et af Indien sammen med 13 andre asiatiske og afrikanske lande samt Jugoslavien fremsat resolutionsforslag om ophør af forsøg med kærnevåben. I henhold til forslaget opfordres der bl. a. til øjeblikkeligt ophør af kærnevåbenforsøg, indtil en aftale er indgået af de implicerede stater med hensyn til de tekniske arrangementer, der anses for nødvendige for at sikre overholdelsen af ophøret med sådanne forsøg. Det henstilledes endvidere til konferencen i Genève at nå frem til en hurtig aftale om dette spørgsmål.

2. Et af Sovjetunionen fremsat resolutionsforslag om ophør af forsøg med kærnevåben, der opfordrer alle stater, som foretager kærnevåbenforsøg, til øjeblikkelig at standse sådanne forsøg og anbefaler, at stater, der er i besiddelse af kærnevåben, skal optage forhandlinger med henblik på afsluttelse af en passende aftale imellem dem.

3. Et af Sovjetunionen fremsat resolutionsforslag, der henstiller til regeringerne i Sovjetunionen, USA, Storbritannien og